

Wandeling door het Corversbos

Een wandeling van 4,1 km, duur ongeveer anderhalf uur.

De wandeling gaat ook over bospaden die modderig kunnen zijn en is daarom niet geschikt voor rolstoelen en kinderwagens. Buggy's zijn wel mogelijk.

INLEIDING

Het Corversbos ligt ten westen van Hilversum. Het is eigendom van Natuurmonumenten; die is tevens de beheerder.

Het terrein is vrij toegankelijk op wegen en paden; in het grootste deel van het gebied geldt een aanlijngebod voor honden.

Het is 93 hectare groot; dit is zo groot als 186 voetbalvelden.

De grens aan de noordzijde: Diergaardepark en
's-Gravelandseweg;
oostzijde: Geert van Mesdagweg;
zuidzijde: Gooise Vaart;
westzijde: Corverslaan.

Geschiedenis

Rond 1700 bestond het gebied uit heidevelden waar schapen gehoed werden. Gerrit Corver Hooft, eigenaar van landgoed Gooilust, drossaard en kastelein van Muiden en de laatste baljuw van Gooiland, kocht heidegronden grenzend aan zijn landgoed ten behoeve van akkerbouw. Rond 1834 had hij het gebied, dat nu Corversbos is, in handen. Het bestond toen uit door heggen omgeven akkers. De akkers werden bebouwd vanuit enkele boerderijen; deze lagen langs de rand van het gebied. In de 19^e eeuw vond een omschakeling plaats van akker naar bosbouw, vooral eikenhakhout en naaldhout. Er bleef nog een smalle strook heide over op de plaats waar nu de Geert van Mesdagweg loopt. Hier oefende de schutterij, het pad dat erlangs liep werd daarom ook Schuttersweg genoemd.

In 1895 stierf de familie Corver Hooft uit met de dood van freule Marguerite Corver Hooft. Zij liet haar bezit na aan een nicht, Louise Digna Catharina Six. In 1934 liet zij Gooilust en het Corversbos na aan Natuurmonumenten.

In de tweede wereldoorlog, vooral in de winter van '44 op '45, werd het grootste gedeelte van het bos door de Hilversumse bevolking en de bezetter gekapt voor brandhout. Een deel van de Gooilustlaan, bestaande uit beuken, is gespaard gebleven, dit is te zien aan de veel grotere stamomvang van de bomen.

Na de oorlog is het bos opnieuw aangelegd; het is nu dus pas ongeveer 60 jaar oud.

Landschap

Het Corversbos is opgebouwd uit verschillende landschapselementen. Er zijn akkers, gedeelten die alleen uit naaldbos bestaan, maar ook gedeelten met gemengd bos. Deze variatie zorgt ervoor dat aan de voedselbehoefte van diverse diersoorten voldaan kan worden en ook aan de verschillende eisen die ze aan hun leefomgeving stellen.

bosmuis

Kleine knaagdieren zoeken hun voedsel op de akkers en kunnen vanuit de bosrand door buizerds bejaagd worden. Onder de schors van dode bomen vinden veel insecten een plek om hun eitjes af te zetten. Het beheer is gericht op het ontwikkelen van een natuurlijk bos. Er worden geen dode bomen verwijderd tenzij er gevaar of overlast dreigt. Zij zijn voor veel dieren van belang als schuilplaats en dienen als voedselbron, b.v. voor schimmels.

WANDELROUTE

Start Beresteinseweg-Corverslaan bij ANWB-paddestoel 21412.

Om de startplaats te vinden rijden we de Beresteinseweg op tot aan de Corverslaan; op de parkeerplaats van het kerkhof kan de auto geparkeerd worden of de fiets gestald.

We lopen de Corverslaan in. Na 150 meter maakt de weg een flauwe bocht naar links.

In deze statige beukenlaan, die de gemeentegrens vormt tussen Hilversum en 's-Graveland, zien we allerlei soorten wilde planten.

gewone klit

Zoals klein springzaad, geel nagelkruid met gele bloemen en hondsdrif (links van het fietspad) met blauwpaarse bloemen. Tik het vruchtje van klein springzaad eens aan. Als het zaad rijp is, zal het wegspringen.

klein springzaad

Rechts van het fietspad staat gewone klit. De onderste bladeren zijn bijzonder groot. De vruchtjes blijven aan de kleding van mensen of de vacht van dieren hangen. Net als het harige vruchtje van het geel nagelkruid kan het daardoor ver van de moederplant terechtkomen. Is dat een geschikte plek voor het zaad om te kiemen, dan kan het uitgroeien tot een plant. Behalve prachtig uitgroeide beuken staan er ook beuken met uitgebroken top. Soms zitten de bomen vol met spechtengaten. Achter het water links van de weg ligt het landgoed Gooilust. Dat water zit soms vol kroos. Het wordt ook wel eendenkroos genoemd want eenden lusten het graag. Ze slokken het met water en al naar binnen.

Een grote hoeveelheid kroos geeft aan dat het water erg voedselrijk is geworden, o.a. door de massa bladeren die er iedere herfst in valt. Een aaneengesloten veld kroos verhindert dat er voldoende licht op de bodem komt. Dit werkt remmend op de ontwikkeling van sommige andere waterplanten; ook vissen hebben er hinder van.

Na de boerderij Corvershof (rechts van de weg) rechtsaf de Gooilustlaan in.

(1) zie routekaart op pag.9

Als we, voordat we verder wandelen, even omkijken zien we aan het eind van de laan het landhuis van het landgoed Gooilust liggen, ooit eigendom van de familie Corver Hooft, destijds ook eigenaar van het Corversbos.

Het landgoed is onder meer bekend om de fraaie ommuurde binnentuin. Deze is geopend van 1 maart tot 1 december op dinsdag- en zaterdagmiddag van 13.00 uur tot 16.30 uur.

De Corvershof is een van de boerderijen van waaruit de akkers vroeger bewerkt werden.

Verder wandelend valt op dat in het eerste deel van deze laan de beuken minder oud zijn. In de oorlog 1940-1945 is veel van het bos in het Gooi gekapt en later weer aangeplant. Dat is ook hier gebeurd.

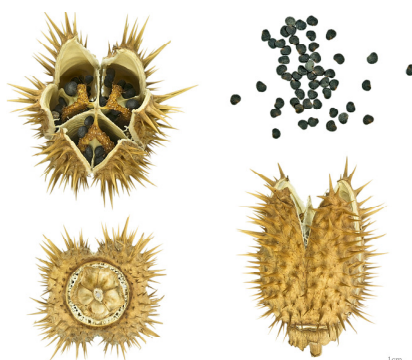
scherpe boterbloem

Rechts van het pad staat behalve enkele van de al genoemde soorten planten de scherpe boterbloem.

In ons land komen tien soorten boterbloemen in het wild voor. Zeer algemeen is de scherpe boterbloem, die vooral langs wegen en dijken en in weilanden voorkomt. Alle bladeren zijn diep ingesneden. De bloemsteel is glad, rolrond.

Daar alle boterbloemsoorten scherp smaken en enigszins giftig zijn, worden ze door het vee gemeden. In hooi meegedroogde boterbloemen hebben echter geen giftige werking meer.

Het akkergebied, dat u links en rechts van u ziet, is al eeuwen oud. Er zijn archeologische vondsten gedaan, zoals schaven en messen, die in het Goois Museum te zien zijn. Het zijn de enige graanakkers die binnen de gemeente Hilversum nog bewerkt worden. De akkers zijn van Natuurmonumenten; er worden zoveel mogelijk gewassen verbouwd waarbij zeldzame wilde planten voorkomen. Het gaat bij deze landbouw dus niet om een grote opbrengst, maar om de natuurwaarde van de planten. Zo'n akkerreservaat ziet u aan uw linkerhand; hier groeit meestal rogge of een ander graan. Aan uw rechterhand is de akker in drie percelen ingedeeld. Op het middelste gedeelte ziet u in de zomer maïs staan, in de herfst en de winter staan er vaak nog dikke stoppels. Dit akkergebied is door Natuurmonumenten verpacht. De maïssoort die hier verbouwd wordt is bestemd voor veevoeder en goed bestand tegen overbemesting. Boeren kunnen hun mestoverschot dus kwijt op maïsakkers, maar het teveel komt in het grondwater en dat is slecht voor het milieu. In de toekomst wil Natuurmonumenten deze akkers dan ook weer zelf gaan beheren.

foto's doornappel
wikimedia common

Op deze akkers zien we vaak ook de doornappel, die voorkomt als akkeronkruid. De zaden zijn moeilijk te scheiden van sorghum-, gierst- en boekweitzaden. Na een oogst van bijvoorbeeld boekweit zien we de doornappel opschieten en bloeien.

De bloeiperiode loopt van juni t/m september/oktober. De bloemen zijn wit, soms paars aangelopen.

Doornappel gedijt op zonnige open plaatsen met voedselrijke, omgewerkte, vaak kalkhoudende grond.

Door Indianen werd de plant wel gebruikt om hallucinaties op te wekken.

Dit is niet ongevaarlijk en bij overdosering kan de afloop fataal zijn. Volgens overleveringen zou de doornappel door heksen gebruikt zijn in hun vlieg-zalf.

De doornappel wordt soms gebruikt door experimenterende drugsgebruikers. Dit resulteert vrijwel altijd in een bad trip. De giftige alkaloiden komen in alle delen van de plant voor, en variëren tot een factor 5 per plant. Mede door deze grote variatie in de giftige bestanddelen treedt gemakkelijk een fatale vergiftiging op.

Vroeger gebruikte men de bladeren van de plant voor 'astma sigaretten'. Ook hier bleek een goede dosering niet mogelijk, zodat steeds vergiftigingen optraden.

Eerste pad linksaf, het fietspad op (2)

We staan nu op een deel van de oude postweg tussen Amsterdam en Utrecht. Links van het pad robertskruid. Het robertskruid behoort tot de ooievaarsbekfamilie en is als zodanig herkenbaar aan de snavelvormige vruchten. De rood aangelopen stengels en de vorm van de bladeren zijn kenmerken die de plant van reigersbek en ooievaarsbek onderscheiden. In de Middeleeuwen dacht men dat de vorm of de kleur van een plant goddelijke aanduidingen waren voor genezende werking. De rode stengels zouden een aanwijzing zijn dat de plant vooral tegen bloedziekten zou helpen. De bladeren gebruikte men voor het stelpen van bloedingen.

De naam robertskruid zou betrekking kunnen hebben op het Latijnse woord ruber dat "rood" betekent.

Ook wordt beweerd dat de naam afkomstig is van de heilige Robert (of Ruprecht), aartsbisschop van Salzburg, die al in de zevende eeuw het gebruik van de plant zou hebben aanbevolen.

robertskruid

Nét voor de akker links ophoudt, rechtsaf het smalle bospaadje in (het buigt naar rechts) (3)

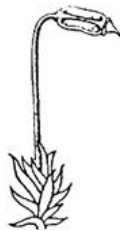
vrouwetje

mannetje

sporenkapsel

sporendooosje

Rechts van het pad staan bramen. Dat zijn de bekendste wilde vruchten. De plant kent een reusachtig aantal (ca. 2000) verschillende vormen. Daarvan komen er 30 in Nederland voor.

Het woord braam betekent oorspronkelijk doornstruik. De braam heeft echter geen doornen maar stekels, die gemakkelijk afbreken. Een braamstengel bloeit meestal alleen het tweede jaar, daarna sterft hij af.

Er groeien ook mooie pollen haarmos. Een algemene mossoort in bossen op vochtige zure grond, heide en vennen is het gewone haarmos. De donkergroene plantjes vormen "sterretjes" op de bodem. Het mutsje op het sporenkapsel is aan de onderkant van lange haren voorzien. Net als varens behoren de mossen tot de sporenplanten.

Mierenhopen, enkele van behoorlijk formaat, zullen we vanaf nu veel zien.

Daar (een eind verderop), waar het pad wat breder wordt, staan links lariksen met een weelderige ondergroei van stekelvarens.

De lariks is een boom die zich van de andere naaldbomen onderscheidt door in de herfst alle, dan goudgeel gekleurde, naalden te laten vallen.

Landschappelijk gezien zijn de bomen ook zeer aantrekkelijk in het voorjaar tijdens het ontluiken van de heldergroene naaldenbundels en de geelgroene mannelijke en purperrode vrouwelijke bloeiwijzen. De vrouwelijke bloeiwijze groeit na bevruchting uit tot betrekke-

lijk kleine kegels met gevleugelde zaden.

Larikshout is duurzaam.

Het wordt o.a. gebruikt bij waterwerken, voor vaten, zaag- en paalhout. De Japanse lariks, die minder gevoelig is voor ziekten, wordt steeds meer bij de moderne bosaanleg gebruikt.

lariks

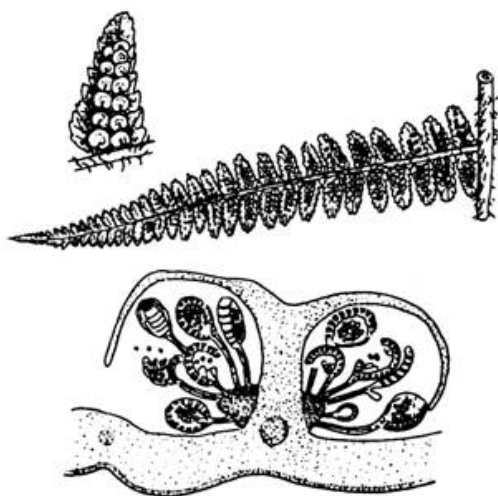
Varens vormden 300 miljoen jaar geleden een belangrijk deel van de plantengroei op aarde. Prehistorische varens waren tot 3m hoog

en vormden uitgestrekte bossen waaruit onze steenkool is ontstaan.

Varens planten zich voort door middel van sporen, die in kleine doosjes aan de achterkant van de bladeren zitten.

Uit een spore, die slechts uit één cel bestaat, ontstaat niet meteen een nieuwe varens, maar een hartvormig stadium dat voorkiem wordt genoemd.

De brede stekelvarens, die veel in onze bossen voorkomt, heeft veel donkerbruine schubben onderaan de bladsteel. Alle blaadjes lopen in

varenblad met sporendoosjes

een spits puntje uit. Hij groeit in droge en vochtige loof- en naaldbossen.

Aan de rechterkant van het pad zien we hoe belangrijk licht is voor de groei van planten. Beuken laten door de manier waarop de bladeren aan de takken gerangschikt zitten, geen straaltje licht door. Er is weinig of geen ondergroei.

Aan het eind van het pad rechtsaf (4)

Links van het pad is een rustgebied voor dieren, dus verboden toegang. We komen nu weer op de Gooilustlaan.

brede stekelvarens

Rechtsaf (5)

In dit deel van de laan zijn de beuken veel ouder. Op een meter hoogte hebben ze een stamomvang van 3,5 tot 4 meter. Ze kunnen dan tussen de 150 en 200 jaar oud zijn. Er staan ook enkele dode bomen tussen. Zolang ze niet dreigen om te vallen blijven ze staan. Er komen veel (soms zeldzame) schimmels op voor. Ook zien we sporen van insecten en vogels.

De porseleinzwam komt veel voor op zowel levende als dode beuken.

Bij het eerstvolgende fietspad (de Postweg) linksaf (6)

wilde kamperfoelie

Links zien we tussen de bomen van het gemengde loofhout kamperfoelie. Ook in dit deel van het bos vinden we op zonnige plekken vaak mierenhopen. De groene specht is dol op de eieren en larven van mieren. Hij steekt zijn kop in de mierenhoop rolt zijn (kleverige) tong uit, trekt zijn kop en tong terug (een beweging die meerdere keren herhaald wordt) en heeft een lekkere maaltijd.

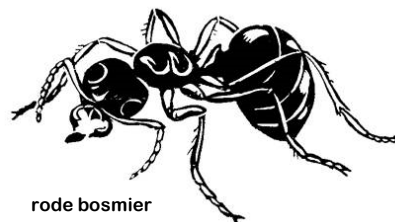
Het goed georganiseerde samenleven in een mierennest maakt dat veel mensen vergelijkingen maken met hun eigen maatschappij. De organisatie in een mierennest is echter afhankelijk van instincten en van stoffen die door het lichaam van mieren worden afgescheiden.

De meeste mieren zijn werksters: onvruchtbare, ongevleugelde wijfjes die het nest bouwen en onderhouden. Ze brengen voedsel bijeen en zorgen voor de verdediging. Mannetjes en koninginnen zijn gevleugeld.

's Zomers vindt de bruidsvlucht plaats, waarbij koninginnen door man-

netjes bevrucht worden. Dan sterven de mannetjes. De bevruchte koninginnen beginnen met het stichten van een nieuwe staat. Zij verliezen hun vleugels (of bijten deze af) en beginnen met het leggen van eitjes. Zij verlaten het nest nooit en kunnen wel 15 jaar doorgaan met het leggen van eitjes. Er is geen nieuwe paring nodig. Het zaad is opgeslagen in een zaadblaasje en naar believen kunnen de eitjes bevrucht worden. Uit onbevruchte eitjes ontstaan mannetjes.

Er bestaan veel soorten mieren. Ze hebben een belangrijke taak in hun leefomgeving. De rode bosmier is een soort die in dit bos veel gezien wordt. Zij verdelgen schadelijke insecten. Zij hebben de mogelijkheid d.m.v. het spuiten van mierenzuur een prooi buiten gevecht te stellen.

rode bosmier

Eerste pad linksaf,(7) bij de sportvelden rechtsaf (8). Blijf steeds linksaan houden.

De sportvelden worden door dichtbij gelegen scholen gebruikt.

Ze zijn gedeeltelijk omgeven door een haag. Haggen bieden voedsel, beschutting en nestgelegenheid aan allerlei soorten vogels, insecten en zoogdieren als egels. Vooral oude haggen met veel dood hout erin zijn waardevol.

Langs haggen kunnen veel soorten wilde planten groeien.

Rechts van het pad staan veel robinia's. De Robinia pseudoacacia met zijn ruwe schors, zigzaggende takken en opvallend blad is een boomsoort uit de Verenigde Staten. Deze boom wordt door bosbouwers graag aangeplant vanwege het kostbare hout. Het is een van de weinige hardhoutsoorten die in ons klimaat kunnen groeien. Van dit hout worden o.a. tuinmeubelen gemaakt die niet snel zullen weggroten.

robinia

Waar de twee fietspaden elkaar kruisen het pad links langs de sportvelden volgen (9)

Links van het pad staan zomereiken die flink gedund zijn waardoor de overgebleven bomen meer ruimte krijgen en daarachter een meidoornhaag. In dit deel van het bos zijn in het najaar nevelzwammen te zien. Dat is een paddenstoelensoort die een heksenkring vormt. Zo'n kring wordt elk jaar een stukje groter.

Met een beetje geluk kan de oplettende bezoeker hier ook een eekhoortje zien.

Vlak voor het fietstunneltje rechtsaf (10)

Het bochtige pad volgen; via dit pad komen we bij de Bijenschans. Deze ligt aan de rechterkant van het pad. 's Zomers goed verborgen door de eromheen liggende begroeiing.

In de 19e eeuw waren er nog veel bijenschansen in 't Gooi. De bijen vlogen toen vooral op boekweit, wat veel werd geteeld. De schansen waren meestal het eigendom van de kerk. Deze verpachtte ze aan imkers in ruil voor bijenwas. Hiervan maakte men kaarsen voor de kerk.

Deze schans is in 1950 weer in gebruik genomen. De imkers pachten hem (voor de symbolische prijs van een gulden per jaar) en zorgen voor het onderhoud.

Op zaterdagmiddag is vaak iemand aanwezig zodat men de schans kan bekijken en eventueel honing kan kopen.

De bijen overwinteren in korven en kasten en moeten minimaal eens in de 6 weken uitvliegen om zich te ontlasten. Als de zon even schijnt wordt de temperatuur hoog genoeg om dit mogelijk te maken.

Als de temperatuur in het voorjaar hoog genoeg blijft, vliegen de bijen echt uit. Zij vliegen op de lindebomen in de wijk aan de overkant van de Geert van Mesdagweg, maar ook op Robinia's in het bos en de boekweit op de akkers.

linde

We houden rechts aan en steken het fietspad over (11). Bij de kruising rechtsaf, vlak voor de akker (12)

boekweit

Voor we verder lopen kijken we even (links) bij de dode berken waarop we elk jaar wel berkenzwammen kunnen vinden.

Eerste pad linksaf tussen de akkers door. (13)

De akkers links en rechts van u zijn in eigen beheer bij Natuurmonumenten, waarbij alleen het middelste deel van de rechterakker verpacht is. Natuurmonumenten verbouwt naast rogge en haver ook oude gewassen zoals spelt (een oude graansoort), en boekweit (de vier korrels in het wapen van Hilversum). Ook hier ligt de nadruk op het scheppen van goede voorwaarden voor de groei van akkerkruiden. Op deze akkerreservaten groeien soms tussen het graan wel 25 soorten akkerplanten zoals korenbloem, akkerviooltje en echte kamille. Tussen deze planten komen vaak heel zeldzame soorten voor zoals korensla en kaal biggenkruid, die op de Rode Lijst van zéér sterk bedreigde soorten staan. In de nazomer kan men op deze akkers een bloemenzee van knopherik aantreffen. De knopherik wordt ook wel wilde radijs genoemd en is een van de meest verspreide akkerkruiden.

Deze plant die 30 tot 60 cm kan worden, heeft een rechtopstaande stengel

Knopherik, foto
wikimedia common

waarvan de onderste bladeren liervormig en verdeeld zijn. De bovenste bladeren daarentegen zijn getand of gelobd. Het plantje is geheel bedekt met borstelige haartjes. De bloemen zijn zeer verschillend van kleur. Zo zijn er wit tot donkergele varianten, maar ook licht violette, blauwachtige en paarse varianten. De vrucht is cilindrisch met een snavel die niet opensplijt, maar openvalt in eenzadige leden.

In de zomer en de herfst worden hier door de Werkgroep Trekvogelonderzoek, onder leiding van de boswachter, vogeltellingen gedaan. Omdat deze akkers op het kruispunt van twee belangrijke trekroutes liggen, komen er jaarlijks tienduizenden vogels op de akkers uitrusten en voedsel zoeken.

berkenwam

akkerviooltje

Rechtdoor langs (links) het golfterrein.

Onder de berken links van het pad staan in het najaar vaak vliegenzwammen (rode hoed met witte stippen).

Aan het eind van het pad linksaf terug naar de startplaats (14)

Deze wandeling werd samengesteld door gidsen van IVN Gooi e.o.

Wat is het IVN?

Het IVN Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid is een landelijke organisatie van beroepskrachten en talrijke vrijwilligers.

Zij brengt mensen op vele manieren met de natuur en het milieu in contact. Zij wil daarbij de noodzaak van natuur- en milieubehoud onder de aandacht brengen.

Het IVN telt landelijk ongeveer 25.000 leden, over ruim 170 afdelingen verdeeld. Een van die afdelingen is de afdeling Gooi en omstreken met ongeveer 200 leden en donateurs.

Wat doet het IVN?

Het IVN afdeling Gooi en omstreken

- Organiseert regelmatig wandelingen in natuurgebieden, maar ook op andere plaatsen in de regio waar natuur te vinden is.
- Maakt beschreven wandelingen om er zelf op uit te trekken.
- Geeft korte natuurcursussen.
- Leidt op verzoek groepen, schoolklassen en verenigingen rond.
- Verzorgt educatieve programma's voor scholen.
- Houdt op verzoek lezingen over natuurgebieden in de regio en over natuur- en milieuonderwerpen.

Het IVN leidt haar eigen gidsen op en organiseert bovendien diverse activiteiten voor leden en donateurs.

Meer informatie

De wandelingen worden regelmatig gecontroleerd, maar heeft u op- of aanmerkingen, dan graag contact opnemen met:

secretariaat IVN Gooi e.o.
e-mail secre.ivngooi@gmail.com

Donateur worden van het IVN?

Mail [secre. ivngooi@gmail.com](mailto:secre.ivngooi@gmail.com)

oktober 2018